

A VESZPRÉMI LACZKÓ DEZSŐ MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK VELENCEI ŐSNYOMTATVÁNYA

A veszprémi Laczkó Dezső Múzeum könyvtára egy 1487-ben Velencében készült, Arisztotelész-kommentárokat tartalmazó ősnymotvatványt őriz, amelynek leltári száma: L-3910. A szerző Johannes de Magistris, a párizsi egyetem középkori tanára¹.

A kezdősorok (1. ábra): „Incipiunt questiones perutiles sup[er] tota phi-//losophia magistri Joannis Magistri doctoris// parisiensis cum explanatione textus Aristote-//lis s[ecundu]m mentem doctoris subtilis Scoti”². A zárósorok (kolofon) végcím szövege Hain ősnymotvatvány repertoriumából azonosítható³, amely szerint a záradék: „Questiones p[er]utiles super tota philosophia// naturali magistri Joan[n]is de Magistris docto-//ris parisiensis cu[m] explanatione textus Aristotelis// s[ecundu]m me[n]te[m] doctoris subtilis Scoti feliciter fini-unt.//Impresse 1487. tertio Kalendas iunij. Per bonetum loca-//tellum. sumptibus [et] expensis Octaviani Sco//ti Modoetiensis. Augustino barbadico incli-//to venetiarum duce.//Finis”. A kezdő- és zárósorok alapján Scotus Arisztotelész kommentárjaira vonatkozó fejtegetéseikről van szó: a szerző J. Magistris ezekkel kapcsolatos állásfoglalásairól. A kezdő- és zárósorokban megnevezett kommentátor John Duns Scotus (kb. 1266-1308), ferences oxfordi tanár, aki Párizsban is tanított, hatott. „A középkori teológus könyvtárából hiányozhatatlan a Biblia, Arisztotelész, továbbá az Arisztotelészről írott kommentárok, végül [...] a másodlagos kommentárok, melyek a kommentárokat kommentálták”⁴.

Magistris műve Arisztotelésznek az alábbi természetfilozófiai munkáival kapcsolatos Scotus-kommentárokat tárgyalja: 1. Fizika (Physica) I-VII. fol. 1-68.; 2. Az égbolt és a Kozmosz⁵ (Coeli et Mundi) I-II. fol. 68-84.; 3. A keletkezésről és pusztulásról (De Generatione et Corruptione) I-II. fol. 84-98.; 4. Metheorum I-II. fol. 48-121.; 5. A lélek (De Anima) I-II. fol. 121-137.

Az incunabulum nyomdása Boneto Locatelli 1486-1510 között működött Velencében⁶. Teljesebb névazonosítása alapján: Locatellus, (de Locatellis) Bonetus, presbyter Bergomensis⁷, a nyomdász-kiadó Ottaviano Scotto de Modena munkatársa. A XV. századi értelmiség

élénkülő érdeklődését tanúsítja számos középkori kéziratos Arisztotelész-kommentár kinyomtatása. Johannes de Magistrisnek már 1481-ben is jelentek meg Arisztotelész-kommentárjai a parmai Damiano Moilli kiadónál⁸. Magistris más műveit is kiadta a velencei O. Scotto⁹. Az igény növekedése indokolja, hogy még egyazon kiadó is rövid időn belül számos művet jelentetett meg szorosan e tárgykörből, különböző szerzőktől¹⁰. Velence nyomdászata a korszakban legjelentősebb, ahol az 1469. évi kezdetektől a nyomdászok és könyvkiadók száma a XV. század végéig már 245-re nőtt¹¹.

Az ősnymotvatvány-kötet jellemzése

A körülvágott könyvtest mérete: 184 x 242 x 22 mm. Az egyes levelek (folio, fol.) a recto jobb felső sarokban ceruzával jelölve sorszámozottak 1-től 138-ig. A negyedret (4°, 242 x 175 mm) könyv négy levélpárból hajtott, tizenhat lapos (oldalal) ívfűzetekre nyomtatott, ill. fűzött. A szedéstükör mérete 127 x 180 mm. Az ívjelzettek (szignaturák) rendre 23 tagú ábécé kurrens betűivel szedve a jobboldali kolumna jobb alsó sarka alatt található, pl. n, n2, n3, n4. Az utolsó meglévő (18.) "t" szignatúrájú ívfűzet már csonka, csak a t és t2 ívjelzetű két levél maradt meg (fol. 137 és 138). Az első ívfűzet első levélpárjának bal fele üres, szignatúrája nincs. Ez a levél tehát nem könyvkötői előzék repülőlapja, hanem a nyomtatott könyvtest része; e kettéhajtott levélpár jobb ívfelére lettek kinyomtatva a 8a/8b lapok (oldalal). Példányunk végéről 28 levél hiányzik (fol. 139-166-ig). Kollacionálva a jelen állapot: a⁸ - r⁸ s⁴ = 138 fol. A hiánytalan állapot¹² eredetileg: a-v⁸x⁶ = 166 fol.

Könyvünk két hasábos, ötven soros nyomtatvány, amelynek betűtípusa rotunda: a gót írás itáliai, kerekded változata. A betűtörzs-méret a 9 pontos, ú. n. borgisznak¹³ felel meg; 49 sor + egy sorköz összméretének (179 mm) 49-ed része = 3,65 mm méréseredmény alapján. A minimális méreteltérés oka a könyvtest papírveinek nedves kezelését követő méretváltozás lehet. Az

incunabulumot reneszánsz stílusú, művészi fametszet dúcokról nyomtatott iniciálék díszítik. Készlet: 48-49 mm magasságú, 14 sornyi A, C, D₁, D₂, P, valamint 19 mm magasságú, 6 sornyi Q₁, Q₂, Q₃ (2. ábra). E méretben tehát csak a háromféle Q szerepel a könyvben). Egyetlen helyen, a fol. 19b. jobb kolumna tetején maradt üresen egy 6 sornyi magas „A” iniciálé helye. Nyomdai szedéssel készített (fol. 72b., 78b., 80b., 115b.) és fametszetes ábrák (119b., 121b.) egészítik ki a művet.

A könyv kiváló minőségű papírjának meritésekor alkalmazott szita finomsága 11 meritőszál/10 mm; merevítő bordaszálainak egymástól mért távolsága 34-36 mm között ingadozik. Vízjele az ívközépen a felfűzés miatt csak részletekben figyelhető meg. A jel körbe foglalt horgony, melynek szára fent nyolcast formázó kettős hurokban végződik (3. ábra). Két lényegileg egyező, de finom részletekben, méretezésben különböző vízjel-rajzolat figyelhető meg, ami legalább egy szitapár használatára utal. Közelálló rajzolatú analógiája korabeli velencei nyomtatványokból ismert¹⁴. Helyi készítménynek tartható, hiszen számos papírmalom működött a városban és közvetlen körzetében.

A könyv korábbi birtoklására vonatkozóan két adatot találunk. A fol. 2a, 36a, 137b, 77b, 79b, 84b lapjain „SZ. FERENC REND SÜMEGHI ZÁRDA PECSÉTEJE” feliratú körbélyegző lenyomatot, valamint fol. 137v. lapszálon lenn egy kéziratos bejegyzést: „In depositione Roberti Vlasics O.S.B. 1919”.

Az incunabulumot a sümegi ferences rendház könyvtárának tulajdonaként ismertették 1948-ban, amikor lezárult P. TAKÁCS J. Ince és PFEIFFER János a rend Veszprém egyházmegyei tevékenységének, közöttük könyvtárainak kutatását is magába foglaló kézirata¹⁵, függetlenül attól, hogy ekkor már feltehetőleg a sümegi Darnay-gyűjteményben volt. A rend sümegi jelenléte 1649-től keltezhető¹⁶. 1689-ben Rómából kiküldött generális megbízotti határozatra az addig mariánusok által lakott poroszkai rendházat felcserélték a szalvatoriánus Sümeggel, így kerültek poroszkai bejegyzésű könyvek is ez utóbbi helyre. Ebből következően lehetséges, hogy ősnymotványunk így csak a XVII. század végén került Sümegre. Nem zárható ki azonban, hogy más időszakban, más helyről származott ide. A rendház könyvtárában 1746-tól vezetett „Inventarium conventus Sümegh” tételei között azonosíthatjuk a tárgyalt művet¹⁷. A sümegi rendház magyar anyanyelvűek részére klerikátus-zárdaaként szolgált, ahol a XVII. században filozófiai studiumot tartottak a bölcseleti iskola részeként¹⁸. Ez a tény messzemenően indokolhatja az Arisztotelész kommentár itteni meglétét. Korábbi, kiadásközeli használatára utaló, több kéz írásképét mutató lapszéli jegyzet, glossza

található a könyv 4. (Metheorum) fejezetében. A glosszák írásképe ún. *cursiva currens*¹⁹.

Vlasics Ernő (bencés szerzetesrendi keresztneve Róbert) személyéről több adat áll rendelkezésre. Csornán született 1898-ben. Elemi iskolái egy részét és az alsó négy középiskolai osztályt Sümegen végezte az állami reáliskolában. 1915-ben lépett a pannonthalmi Szent Benedek-rendbe. 1918-1922 között Pannonthalmán teológiai tanulmányokat folytatott, majd Budapesten az egyetemen matematika és fizika szakon tanult. Tanári képesítést szerzett, majd áldozópappá szentelték. Bencés-rendi gimnáziumi tanárkodás, egy évnyi főmonostori házi gondnokság (1931/32) után tényői plébános lett. Elhunyt ugyanott 1969-ben²⁰. A possessor-bejegyzés időpontjában, 1919-ben tehát Vlasics Ernő 21 esztendő sümegi ferences novicius volt. Több kötet is az ő letéje a sümegi ferences könyvtárban²¹. A Tanácsköztársaság időszaka alatt a Magyarországi Szociáldemokrata Párt helyi csoportja szervezte meg a direktóriumot, amely a Munkástanáccsal együtt végig fenntartotta a rendet a városban; fosztogatásra sehol nem került sor²². Ennek veszélyétől tartani lehetett ugyan, ami indokolhatná értéke- sebb rendházi értékek letétbe helyezését. Sajnos a sümegi Historia Domus hozzabb ideje nem áll a kutatás rendelkezésére. Nem ismert az sem, hogyan és mikor került át a sümegi Darnay (később: Kisfaludy) Múzeum gyűjteményébe a kérdéses mű. E múzeum irodahelyiségében állt egykor az az üveges szekrény, amelyben, többek között, különféle értékes könyveket tároltak, így ismertettük ősnymotványunkat is. Darnay Kálmán (1864-1945) Sümegen 1887-ben létrehozott magán-múzeumában régészeti, helytörténeti és néprajzi anyagot gyűjtött. 1897-ben a Széchenyi Könyvtárba juttatta Kisfaludy Sándor sümegi szülő- és lakóházában fennmaradt könyvtárát²³. Darnayt szoros, bensőséges kapcsolat fűzte a sümegi ferences barátokhoz. Bejáratos volt a kolostorba²⁴. A gyűjteménygyarapítást lelkiismeretes pontossággal dokumentáló, a tárgyakat leltári számmal ellátó gyűjtő hagyatékában nem szerepel az ősnymotvány megszerzésére vonatkozó adat.

A Darnay-gyűjtemény állami leltározása, rendezése során a könyveket is a veszprémi Laczkó Dezső Múzeumba szállították. 1973-ban Éri István, akkori megyei múzeumi igazgató hívta fel az ősnymotványra figyelmemet, mint amely restaurátori kezelésre szoruló, kiemelkedően értékes darabja a Sümegről áthozott tárgyaknak. A könyvben nem szerepelt semmi olyan jelzet, amely egykori Darnay-gyűjteményhez tartozását igazolná. (A Darnay által beleltározott tárgyak és dokumentumok egységes, „D+szám” rendszerű számozást kaptak, ami ősnymotványunk esetében hiányzik!) A veszprémi múzeum könyvtárának különgyűjteményébe, az ún. „Tihanyi Műemléki Könyv-

tár” állományba történt bejelentésére később került sor. Ennek a besorolásnak indoka a következő.

A tihanyi bencés rendházi könyvtár eredeti állományát 1951. augusztus 17-én minisztériumi utasításra egy erre (az Országos Könyvtári Központ részéről) kijelölt bizottság átválogatta, egy részét Budapestre hozva. Az egyházi tulajdonban maradt állományrész sem maradt helyén²⁵. Miután az átmenetileg szociális otthonként is használt tihanyi volt bencés rendházi épületet a MMOK²⁶ hatáskörébe utalták múzeumi célra, az 1962-ben létrehozott Veszprém megyei múzeumi szervezet kiállítóhelyeként működtetett épületben az egykori könyvtárszoba is látogathatóvá vált. Az 1951 óta üresen álló XVIII. századi könyvállványzaton 1960 körül vegyes eredetű könyvanyagot helyeztek el, amelyet az Országos Könyvtári Központ²⁷ budapesti raktárából hozattak²⁸. Ennek 1980 körüli rendezésével, fungicidet tartalmazó kötésbőr-kezelésével párhuzamosan készült el különgyűjteményi leltárba vételük, ill. átjelentésük. Ebbe az ú.n. „Tihanyi Műemléki Könyvtárba” sorolták be a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum könyvtárának azon értékesebb, régi olyan könyveit is, amelyek tartalmukat tekintve nem számítanak muzeológiai szakkönyveknek, kézikönyveknek. Ez utóbbi állományrész a veszprémi múzeum-alapítás korában (a XIX-XX. század fordulóján) ajándékozott, ill. begyűjtött, túlnyomórészt

XVIII-XIX. századi könyveket foglal magában. Ez az összevont tihanyi-veszprémi könyvgyűjtemény a bencések Tihanyba történő visszatérte, az állami múzeumi kiállítóhely megszűnte (1991) óta a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum közművelődési termének galériáján, ill. kisebb része az igazgatói irodában van elhelyezve. Velencei ősnymtatványunkat is ebbe a gyűjteménybe leltározták be L-3910. számon.

Az ősnymtatvány restaurálását az Országos Széchényi Könyvtár által szervezett szakképzés keretében, tanulmányi vizsgamunkaként végezte el Horváthné Solymár Ildikó 1983-ban. A könyv korábbi, korabeli kötése egyszerű, díszítetlen kolostori munka volt. A hasított pergamen duplabordákra fűzött könyvtestet papírtáblás színezetlen bőrkötéssel látták el. Tíz-tíz papírlapból enyvvvel kasírozták össze kötéstábláit, majd durva öltésekkel kisebb darabokból összevarrt bőrral borították, amely erősen megkopott, szürkés-sárga tónusú. Arctáblájának bőrralítását, amelyen elhalványult vasgallusz tintával írt címfelirat: „JOHANOS: EX DTA / METHEOR. D. CELO / ET MU[N]DO : ARESTO” szerepel, körülvágva egy papírlapra húzott új borjú egész bőrkötés táblájába applikálta a restaurátor. A korábbinál szilárdabb kötésmód alkalmazásának indoka az incunabulum fokozott védelme volt.

JEGYZETEK

RÖVIDÍTÉSEK

- BERKÓ - LEGÉNYI 1987 = BERKÓ P. - LEGÉNYI N. [összeáll.]: A Pannonhalmi Szent Benedek-rend névtára 1802-1986. Győr 1987
- BORSA 1997 = BORSA, G.: Druckorte in Italien vor 1601; Drucker in Italien vor 1601. in: Könyvtörténeti írások 2. A külföldi nyomdászat. 15-16. század. Budapest. 1997. Az OSzK Kiadványai. Új sorozat 8.
- BSB-Ink. 1993 = Bayerische Staatsbibliothek Inkunabelkatalog. 3. Wiesbaden 1993
- BRIQUET 1907 = BRIQUET, Ch. M.: Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier des leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600. Tome I. Paris - Londres 1907
- BURGER 1908 = BURGER, K.: Supplement zu Hain und Panzer. Beiträge zu Inkunabelbibliographie. Leipzig 1908
- CASTELLANI 1973 = CASTELLANI, C.: La Stampa in Venezia. Trieste 1973
- DARNAY 1995 = DARNAY L.: Darnay Kálmán életének és munkásságának fontosabb dátumai. In: Darnay

Kálmán 1864-1945. Múzeumi Füzetek 4. Sümeg 1995

- EGERSZEGI 1995 = EGERSZEGI F.: Darnay Kálmán a szépíró. In: Darnay Kálmán 1864-1945. Múzeumi Füzetek 4. Sümeg 1995
- GARA 1979 = Nyomdaipari enciklopédia [Főszerk. GARA Miklós], Budapest 1979
- GILSON 2000 = GILSON É.: A középkori filozófia szeleme. Budapest 2000
- HAIN 1831 = HAIN, L.: Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD. typis expressi recensentur. Vol. II. Stuttgart - Paris 1831
- HAMLYN 1987 = HAMLYN, D. W.: A nyugati filozófia története. Budapest 1987
- HÖGYÉSZ 1989 = HÖGYÉSZ L.: Sümeg évszázadai. Veszprém 1989
- JAKÓ - MANOLESCU 1987 = JAKÓ Zs. - MANOLESCU, R.: A latin írás története. Budapest 1987
- JÖCHER, 1961 = Fortsetzung und Ergänzungen zu Christian Gottlieb Jöchers Allgemeinem Gelehrten-Lexikon. 4. Bd. Hildesheim 1961
- KRISTELLER 1893 = KRISTELLER, P.: Die Italienis-

- chen Buchdrucker- und Verlegerzeichen bis 1525. Strassburg 1893
- ROSS 1996 = ROSS, D.: Arisztotelész. Budapest 1996
- SAJÓ - SOLTÉSZ 1970 = SAJÓ G. - SOLTÉSZ E.: Catalogus Incunabulorum quae in Bibliothecis Publicis Hungariae asservantur I-II. Budapest 1970
- ¹ JÖCHER 1961. 372. alapján: „de Magistris (Joh.), lehrte zu Paris die Philosophie und schrieb, Quaestiones super totam philosophiam, Parma 1481, und Quaestiones veteris et novae artis, Heidelberg. 1488.” Egyéb életrajzi tényről nincs tudomásunk; az Internetről is csak műveire vonatkozó adatot nyerhetünk.
- ² „Johannes Magistris mester, párizsi doktor hasznos fejtegetései kezdődnek az egész filozófiáról a fennkölt Scotus doktornak Arisztotelész szövegéhez fűzött magyarázatával együtt”.
- ³ HAIN 1831. *10448. sz. További katalógus-előfordulások: Bayerische Staatsbibliothek Inkunabelkatalog. Bd. 3. Wiesbaden 1993. (BSB-Ink.) 569. M-9.; Bibliothèque Nationale. Catalogue des incunables. Tom. II. Paris 1982. (BNCI) 202. M-18.
- ⁴ GILSON 2000. 378.
- ⁵ A kutatás nem tekinti az arisztotelészi korpusz hiteles részének a De Mundo szövegét. ROSS 1996. 21.
- ⁶ CASTELLANI 1973. 30. Az Utrechti Egyetemi Könyvtár katalógusának nyomdászregisztere (www: library.u-u.nl/ubuhome - 2001. október 25.) szerint velencei működésének kezdete 1485.
- ⁷ BURGER 1908. 368. Burger azonosítja H.*10448. tételét a H.*4348-al, amelynek záradékában ezt találjuk: „...per Bonetum Locatellum sumptibus et expensis Octaviani Scoti Modoetiensis...”
- ⁸ Quaestiones super tota philosophia naturali cum explanatione textus Aristotelis secundum mentem Scoti. Parma, [Damiano Moilli], 12 XII 1481. (www.provincia.veneziana.it/querini/biblioteca/cat_inc.htm - 2001. október 11.)
- ⁹ Pl.: Quaestiones super tota philosophia naturali. (1490) H.*10449.; Quaestiones super totum cursum logicae. (1490). H.*10455.
- ¹⁰ Pl.: Johannes de Janduno: Quaestiones super tres libros Aristotelis De Anima. Venezia: [Bonetus Locatellus], pro Octaviano Scoto, IV. Non. Mart. 1488. 2° 98 ff. (H.*7462). SAJÓ - SOLTÉSZ 1922.
- TAKÁCS - PFEIFFER 2001 = TAKÁCS J. I. - PFEIFFER J.: Szent Ferenc fiai a Veszprémi Egyházmegyében a 17-18. században. 1 - 2. [szerk. KAPILLER Imre]. Pápa - Zalaegerszeg 2001
- WIX 1997 = WIX Gy-né: Szerzetesi könyvtárak sorsa Magyarországon 1950-1952. Budapest 1997. Az Országos Széchényi Könyvtár Füzetek 11.
- ¹¹ BORSA 1997. 131.
- ¹² BSB-Ink. M-9. alapján
- ¹³ GARA 1979. 62. alapján: 3,385 mm.
- ¹⁴ BRIQUET 1907. 460. alapján (1475), további velencei példányokat ismertet 1472 - 1477 közötti intervallumból.
- ¹⁵ TAKÁCS-PFEIFFER 2001. 560. Itt az ősnymtatványok sorában, mint "cím nélkülit" említik a kérdéses művet, de közlik a teljes incipitét, amiből egyértelmű a mű tartalma. Hogy kétségtelenül ugyanezen példányról van szó, megerősíti, hogy a szerzők Vlasics Róbert 1919. évi possessor-bejegyzését is idézik.
- ¹⁶ TAKÁCS - PFEIFFER 2001. 49.
- ¹⁷ TAKÁCS - PFEIFFER 2001. 556.
- ¹⁸ TAKÁCS - PFEIFFER 2001. 536.
- ¹⁹ JAKÓ - MANOLESCU 1987. 314.
- ²⁰ BERKÓ - LEGÉNYI 1987. 173., valamint a pannonhalmi Főapátsági Levéltár "Benedictina" fondjában őrzött önéletrajza (1952) alapján. Ezen adatokért Sonnevend Gergely levéltárosnak mondok köszönetet.
- ²¹ TAKÁCS - PFEIFFER 2001. 562. "Prologus in stellarium corone benedictae Virginis Mariae", Temesvári Pelbárt sok kiadást megért műve. Eleje, vége hiányzik. Előzékén bejegyzés: Conventus Sümeghiensis compactus ex munificentia Excellentissimi Domini Martini Biro Anno 1753. In depositione Roberti Vlasics OSB 1919". A „compactus” arra utal, hogy Padányi Bíró Márton veszprémi püspök anyagi támogatásával köttették bőrbbe a kötetet.
- ²² HÖGYÉSZ 1989. 151-157.
- ²³ DARNAY 1995. 9.
- ²⁴ EGERSZEGI 1995. 35.
- ²⁵ WIX 1997. 62.
- ²⁶ Múzeumok és Műemlékek Országos Központja (1950-1953).
- ²⁷ Az intézményről: WIX Op. cit. 11-13.
- ²⁸ UZSOKI András muzeológus értesülése, szóbeli közlése (1988) szerint Illyés Gyula felvetése nyomán Keresztúri Dezső intézkedésének volt köszönhető a vegyes provenienciájú könyvállomány Tihanyba kerülése.

A VENETIAN INCUNABULUM FROM THE MUSEUM „LACZKÓ DEZSŐ” LIBRARY (VESZPRÉM)

A work by master Johannes de Magistris, a philosophy teacher from the university of Paris, in which he discussed the Aristotle commentaries of Duns Scotus, was published in Venice in 1487. The printer was Bonetto Locatello. The text of the first lines is as follows, “Incipiunt questiones perutiles sup[er] tota phi-//losophia magistri Joannis Magistri doctoris// parisiensis cum explanatione textus Aristote-//lis s[ecundu]m mentem doctoris subtilis Scoti”. Collating the present incomplete state: a⁸ — r⁸ s⁴ = 138 fol., originally: a-v⁸ x⁶ = 166 fol. The closing lines are known from the incunabulum catalogue (HAIN 1826-1838, *10448), “Questiones p[er]utiles super tota philosophia// naturali magistri Joan[n]is de Magistris docto-//ris parisiensis cu[m] explanatione textus Aristotelis// s[ecundu]m me[n]te[m] doctoris subtilis Scoti feliciter finiunt.//Impresse 1487. tertio kalendas iunij. Per bonetum

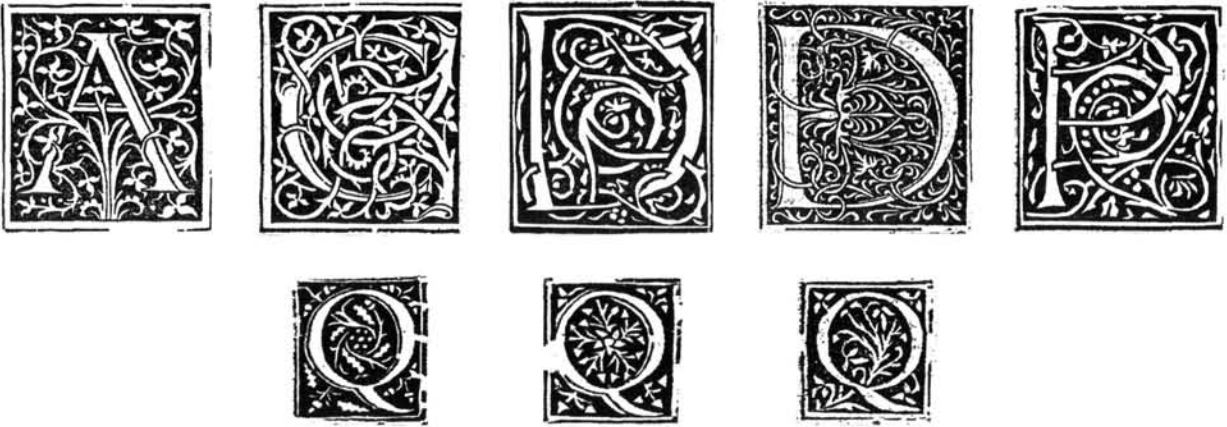
loca-//tellum. sumptibus [et] expensis Octaviani Sco//ti Modoetiensis. Augustino barbadico Incl-//to venetiarum duce.//Finis”. It is a printed work in two columns, set in rotunda type close to the borgis letter size (3.65 mm), ornamented with woodcut initials. The paper from the body of the book is a local product with an anchor watermark. The writing form of the hand-written marginal glosses found in just a single chapter (Meteororum) is the so-called cursiva currens.

The previous owner was the library of the Sümeg monastery of the order of St Francis. According to a hand-written note, it was deposited in 1919 by Róbert Vlasics OSB; at the time the note was written he was still a Pannonhalma novice, then later a priest-teacher. The article finally presents the known data on how the incunabulum came into the possession of the Veszprém Dezső Laczkó Museum library.

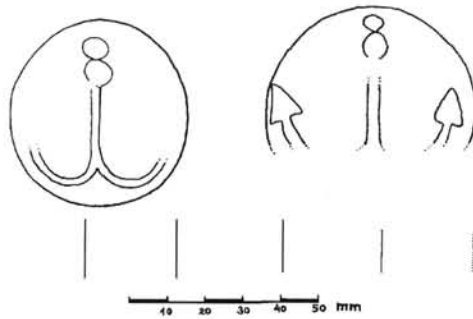
**¶ Incipiunt questiones perutiles sup tota phi-
losophia magistri Joannis Magistri doctoris
parisiensis cum explanatione textus Aristote-
lis fm mentem doctoris subtilis Scoti.**

1. ábra. A kezdősorok
Figure. 1. The first lines

2. ábra. Az iniciálék készlete, kicsinyítve
Figure. 2. Set of ornamental initial letters, reduced size

3. ábra. A papír vízjele két töredékének kontaktrajza mm-etallonnal
Figure. 3. Contact drawing of two fragments of the watermark from the paper, with millimetre scale